

Innspillnotat

Til: Energikommisjonen v/ sekretariatsleder

Fra: Naturressurskommunene

Dato: 25. mai 2022

(vår ref:139146-3353)

Introduksjon

Naturressurskommunene er en paraplyorganisasjon for seks kommuneorganisasjoner bestående av landets vannkraftkommuner (LVK og Kommunekraft), vindkraftkommuner (LNVK), utmarkskommuner (USS), ilandføringskommuner for olje og gass (NPK) og industrikommuner. Nettverket omfatter i alt 220 av landets 356 kommuner. Norsk energiforsyning og energipolitikk er sentralt for organisasjonene, i særlig grad fordi de deltakende kommuner er *vertskap* for det aller meste av den energiproduksjonen som finner sted i Norge. Betydelige naturverdier er stilt til rådighet for storsamfunnet og har gitt grunnlag for det samfunnet vi kjenner i dag. Nedenfor følger organisasjonenes felles skriftlige innspill til de fem problemstillinger som er nevnt i mandatet innenfor den gitte rammen. Vi vil likevel bemerke at rammen som er gitt for innspill legger for sterke begrensninger på innspillsrunden.

1. «Hvordan Norge påvirkes av energimarkeder i rask endring»

Norsk energipolitikk er del av den europeiske energipolitikken, som har som felles mål å redusere klimagassutslipp ved overgang til fornybare energikilder. Vår fornybarandel er vesentlig større enn i de fleste europeiske land, men også vi må øke andelen fornybar energi i vårt forbruk. Vårt syn er at det må gjøres ved bruk av alle kjente energikilder, som vann, vind, sol og bioenergi. Et viktig element i fornybarsatsingen vil være en bevisst fordeling av byrder og goder i tråd med vannkraftens historiske rammeverk, fordi noen deler av landet vil måtte investere mer av sin naturkapital og tåle tap av naturverdier til beste for hele landet. Erfaringene fra landbasert vindkraft de senere årene har vist hvor viktig det er at det grønne skiftet har tilslutning i opinionen og i de berørte lokalsamfunn.

2. «Perspektiver for utviklingen i kraftforbruket»

Det grønne skiftet har allerede vist nye kraftkrevende næringer, som ventes å vokse svært raskt. Som eksempel nevnes at datasenterbransjen er den raskest voksende industri i verden; et lite datasenter kan bruke like mye energi som en liten by. Kunstig intelligens og tingenes internett vil endre energibehovet. Samlet er perspektivet et raskt økende kraftforbruk. – Det er vårt syn at norsk industri og næringsliv gjennom aktiv energipolitikk bør sikres konkurransemessige fortrinn til rimelig og sikker kraft, i tråd med norsk industrihistorie.

3. «Potensialet for samfunnsøkonomisk lønnsom kraftproduksjon»

Norge er begunstiget med verdens beste naturressurser, enten det er tale om petroleumsforekomstene eller fornybare ressurser som vann, landbasert vind eller havvind. – Naturressurskommunene slutter seg til regjeringens ambisjoner om omfattende utbygging av havvind innenfor naturens tålegrense, og vi er også enige i at landbasert vindkraft bør bygges ut der berørte lokalsamfunn ønsker det og det skjer innenfor bærekraftige rammer. – Tiden er overmoden for etablering av eierskapsregler og et konsesjons- og skatteregime for landbasert vindkraft bygget over samme lest som vårt suksessrike vannkraftregime, med en grunnrentebeskatning og lovbestemte lokale skatter og avgifter.

[139146-139146-3353/2022-05-25 innspill fra naturressurskommunene -c.docx](#)
dok2022-05-25 Innspill fra Naturressurskommunene

4. «Perspektiver for forsyningssikkerheten»

Energi er kritisk infrastruktur. Tilgang på tilstrekkelig energi er grunnleggende for alle funksjoner i et moderne samfunn, og forsyningssikkerhet er systemets evne til en løpende leveranse av energi med nødvendig effekt og driftssikkerhet. Derfor er energipolitikken også et viktig element i sikkerhets- og geopolitikken. Det har den senere tids begivenheter med Russlands invasjon av Ukraina og de påfølgende energipolitiske utfordringer i Europa til fulle vist. - Vi ser forsyningssikkerhet ikke bare som sikkerhet for *fysisk* tilgang til energi, men også som sikkerhet for *økonomisk* tilgang til energi, dvs til en pris som forbrukerne kan leve med. Det siste året har vist at markedet ikke alene gir oss denne grunnleggende forsyningssikkerheten.

- Vi stiller et stort spørsmål ved om markedet alene kan gi oss den nødvendige forsyningssikkerhet, og mener det bør foretas uavhengige analyser av markedets funksjon, herunder også hvordan prissettingen skjer. Det er i seg selv et tankekors at markeds mekanismer alene skal styre vår kritiske infrastruktur og en av våre viktigste geopolitiske utfordringer.

5. «Sentrale interesse motsetninger i energipolitikken»

Vår energipolitikk er full av dilemmaer og interesse motsetninger. Klimautfordringene stiller verden overfor store omstillinger, og omlegging av energiforsyningen fra fossile til fornybare energikilder er hovedgrepet i omstillingen. FNs klimapanel og FNs naturpanel har betegnet vårt klima og vårt naturmangfold for å være kritisk truet. En hovedutfordring er at overgangen mot nullutslippssamfunnet vil kreve nye tap av naturmangfold og nye beslag av uberørt natur.

Vi er en del av europeisk energi- og kraftforsyning. Vi er fra naturens side begünstiget med spesielt verdifulle energiresurser, og er en energipolitisk stormakt. Dette skyldes en lang tradisjon for å etablere institusjonelle ordninger som sikrer en balanse mellom storsamfunnet, utbygger og ikke minst berørte lokalsamfunn. Disse må videreføres og utvikles for alle naturressurstyper.

Overgangen til nullutslippssamfunnet stiller oss overfor spørsmålet om videreføring av petroleumsvirksomheten. Naturressurskommunene slutter seg til regjeringens motto «utvikle og ikke avvikle.» Det ligger likevel en åpenbar interesse motsetning mellom våre klimaforpliktelser og vår oljepolitikk, og tiltak for fangst og lagring av CO2 må intensiveres.

Norge har fornybare energiresurser langt ut over egne behov, særlig havvind tatt i betraktning. Men det er på lengre sikt et dilemma i hvilken grad vi skal bruke norske naturressurser til å møte andre lands klimaforpliktelser. Det kan industrielt og økonomisk være fornuftig, men miljømessig og i betraktning av naturkrisen problematisk.

Både i vannfallrettighetsloven, petroleumsloven og i havenergilova er det lovfestet at Norge har eksklusiv eiendomsrett til energiresursene og at vi skal forvalte ressursene til beste for det norske folk. Det er et dilemma mellom denne nasjonale råderetten på den ene siden og en fri markedstenkning rundt omsetningen av energien på den annen side. De ekstraordinære kraftprisene i kraftmarkedet det siste året, både nasjonalt og internasjonalt, reiser alvorlige spørsmål om markedet er egnet til å sikre energiforbruket. Det gjelder særlig i overgangsperioden hvor fossile energikilder skal erstattes med fornybare energikilder og det oppstår alvorlig knapphet i markedet, men er et mer permanent dilemma også hensett til energiens sikkerhets- og geopolitiske betydning.